

KAINA:

Metams 10 r., pusmečiui 5 r.
20 k., 3 mėnesiams 2 r. 70
kap., 1 mėnesiui 95 k.

UŽSIENINIOSE

metams 15 r.; 6 mėnesiams
(pusmečiui) 8 r.; 3 mėne-
siams 4 r.

Adreso keitimas — 50 kap.

SKELBIMAI:

Petite etelė (4 skiltys prie
teksto) 90 k., po teksto 40 k.

Lietuvių Ba

LIETUVIŲ BALSAS.

195. A. Мачусь.
Конотоп, Черниг. г., Желѣзнодорож. аптека

Darbo ieškantiems: eilė
15k. — Gyrinai ieškantiems:

adre-
y g. 16.
3-46.
reika-
be se-
diena

10 kap.

Metai III.

Petrapilis, 1917 m. rugpjūčio 13 d.

№ 59 (188).

Petrapilis, rugpjūčio 13 d.

Dabartinė valanda ir mes.

Atidžiau pažvelgę į dabartinį lietuvių visuomenės gyvenimą, rasime daug panašumų su rusais. Jie vien kalba — mes taip pat; juose viešpatauja anarchija — mūsų tarpe taip pat skaldymasis.

Gal nebūtų tai nuostabu — mes gyvename Rusijoje ir, rasi, negalime atsispirti kasdieninių nuotikių įtakai. Bet tuomet kyla klausimas, kodėl kitos mažosios tautos, taip pat esančios Rusijoje, tveria savo ateitį kitaip ir jų dabartinis gyvenimas yra kitoks?

Jau tai viena, kad kažkurių mažosios tautos veikia kitaip, kaip rusai, rodo, kad jos nepasiduoda politinei rusų įtakai.

Jau penki mėnesiai, kaip paskelbti revoliucijos obalsiai. Mes galime organizuoti, spiesti, bet šioj srityje mūsų nuveikta maža. Vienatinė, bendra, svarbiausia lietuvių, laikinai gyvenančių Rusijoje, organizacija Tautos Taryba iširo... žuvo. Jos vieta kol kas neužėmė kita. Toksai apsišėmimas lietuviams, norintiems būti organizuota tauta, didelė kliūtis kelyje; ją gali kartais pasinaudoti priešingi mums elementai mūsų nenaudai. Šiuo apsišėmimu jie gali badyti mums akis, sakydami: „Anksčiau svajojate savito politinio gyvenimo“.

„Suomiai, ukrainiečiai, nieko nelaukdami ir nežinodami rytojaus, skuba sutvarkyti savo tėvynės ateitį.“

Jie, vietoj buvusių senųjų netikusių arba visai nebuvusių, kuria naujas įstaigas ir telkia į jos visą valdžią, kad karui baigusis, ar net anksčiau, prieš Rusijos steigiamąjį susirinkimą turėtų ką nors realaus, tvirto, o ne vien tik teisę apsispręsti. Trumpai sakant, jie deda kertinius akmenis Tėvynės rūmų ir vykdo apsisprendimo teisę gyvenime.

Lenkai, nepasitenkindami centralių valstijų aktu dėl jos nepriklausomybės, ieško daugiau. Paskučiausiamе memorandumе Galicijos ir Silezijos socialdemokratų aiškiai sako:

— Mes, lenkai socialdemokratai, Internacjonalų nariai, skelbiame, kad reikalaujame laisvos, nepriugulmingos suvienytos Lenkijos.

Tokių savo reikalavimų jie nebijo sukelti prieš save galingus vokiečius ir tuo pačiu įgyti juose baises priešus. Jie drąsiai reikalauja to, kas kiekvienai tautai priguli nuo amžių!

Lietuviai to nepadarė. Buvusiame Lietuvių Seime, kaip bendrame visų partijų, taip ir „mažajame“, Lietuvos politinės ateities klausimu priimtos rezoliucijos. Bet tuo, turbūt, ir pasitenkinta. Jeigu skelbiama, kad jos viena antrą papildo, tai reikėjo jas paskelbti pasaulio demokratijoms, kurios obalsi, troškima laisvės prispaustos tautos su tikslu palankiai!

To nepadarė. Gal laukiama patogesnių aplinkybių, geresnio momento paskelbti: „Lietuviai reikalauja laisvės, nepriklausomybės“.

Aš manau, kad tuo lietuvių nelaimės. Tik kažkuriems pasirodys keista, kad lietuvių, gyvenančių Rusijoje, naudojami laisvės, taip ilgai snaudę ir sapnavo apie nepriklausomybę... Dabarties kur kas tiksliau paskelbti jas pasauliui. Paskelbus, patys lietuvių bus verčiami vykinti jas gyvenime, kas, žinoma, suteiks daug praktinio darbo ir sušvelnins partinius ginčus, užspūdinėjimus, polemikas... Nuostabu, kiek daug vietos lietuvių laikraščiai skiria asmeniniams ginčams... Reikėtų to vengti ir, nieko nelaukiant, stvertis darbą.

Pirmiausia — tvirti Tautos Taryba Rusijoje jau anarchijos gadinė nyksta — susidarė tėvynei ir revoliucijai gelbėti naujas kabinetas. Tiesa, tai buvo sunku jiems padaryti, o pasisekė, kad savo tarpe jie rado asmenį, kuriuo visi užsitikėjo: tai Kerenskis. Savo tarpe mes, turbūt, neturime tokių asmenų. Žinoma, labai skaudu, kad taip yra. Bet dėl to reikia ieškoti kitokių kelių. Mūsų visas partijas tegu vienas koks nors bendras tikslas. Tokiu kiliu dabar obalsiu gali būti — Laisva, laiminga Lietuva — jos išgelbėjimas. Juk, rodos, visos partijos, gal išskyrus maksimalistus, kalbose sutinka su tuo obalsiu, bet darbais to neapreiškia. Nejaugi tai taip sunku, neprieinama, kad vien tik kalbama ir tolinamasi nuo darbo?...

Tiesa, laikraščiuose jau pasirodė pirmutinės žinutės, kad tarp partijų prasidėjo derybos kokių būdu sudaryti Tautos Taryba. Gerai, bet kodėl ilgai tai visa tęsiasi? Juk gyvename tokiu laiku, kada reikia pasiskubinti: toksai tęsimas gimdo išmėtytose Rusijoje lietuvių kolonijose nepasitikejamą buvusių centrų Petrapiliu, o atskiri silpnės dvasios asmenys kartais gali, matydami, kad lietuvių nieko nedirbama, prisišlieti prie kitų tautų. Tai baisu ir neįtikėtina. O, kada gi juodi debesiai išsisklaidys nuo lietuvių padangės ir mes išvysime gryną melsvą dangų — laisvą laimingą Lietuvą?!

Tat tarkitės, baikite derybas ir prie darbo, nes tokiais laikais greit reikia kokio galo.

Provincinėse lietuvių kolonijose, kur partijų platformos ne taip ginamos, prasidėjo pozityvus darbas — ten jau sudaromos Tautos Tarybos. Smolenske ji susidarė liepos 22 dieną. Man rodos, tokie apsišėmimai verčia tikėti, kad jeigu bus norima susitaikinti, tai ir partijos suras tą užburta „bendrą tašką“, suras — kas vienas, bet ne skirs.

Tokie apsišėmimai, kaip Smolenske, turėtų būti skatinančiu aktyvumu kitiems miestams sudaryti Tautos Tarybas.

Kuomet lietuvių bus susiorganizuotų kiekvienam mieste — bus lengviau tas organizacijas suvienyti ir išvengti netvarkos. Dabartiniai nesupratimai lietuvių tarpe viešpatauja tik dėlto, kad jie stinga organizacijos.

Tad greičiau! Negalima laukti, nes galime daug netekti, nustumti...

Busimos Tautos Tarybos ne vien politinis tikslas. Man, rodos, politinis Lietuvos klausimas maž daug aptartas ir tik nutarimus reikia vykinti gyvenime.

Jei lietuvių tiek daug kalba, tai, man rodos, iš dalies dėlto, kad neturi savo teritorijos, yra ištremti ir vis kažin ko laukia, nepradeda... Gerai buvo suomiams, ukrainiečiams pradėti realiai rūpintis ateitimi tėvynės, joje esant. Lietuviams kas kita. Ir užtat Tautos Taryba turėtų suieškoti darbo. Jo yra begalės.

Neužilgo bus Rusijos Steigiamasis Susirinkimas, kuriame bus rišamas tautų klausimas. Nėra abejonės, kad kalbės apie lietuvių. Bet koki vaisiai bus lietuviams, jei jie nieko savo klausimui iškelti nebus padarę, prisirengę? Lietuviams reiks susikirsti ne vien tik su rusais, bet ir kitomis kaimynėmis tautomis — lenkais, gudais, latviais, žydais?...

Jų atstovų kalbos, patiekto statistikos žinios gali mums padėti ir pakenkti. Tai priguli nuo pačių mūsų.

Rasi, nevertėtų laukti. Dėlto lietuvių neturėtų atsisakyti dalyvauti projektuojamame Ukrainos Centralinės rados mažųjų Tautų suvažiavime. Į ją

kviečiami atvykti

— Atstovai tų tautų ar sričių, kurios trokšta tautinės teritorinės autonomijos ir federatinės tvarkos visoje valstyje; būtent: suomiai, lenkai, estai, lietuviai, latviai, gudai, gruzinai, žydai, musulmonai, armenai ir kt., o taip pat didžrusių, sibiriečių, doniečių ir partinės grupės.

Suprasdami lygiai svarbią reikšmę kiekvienos tautos balso, nežiūrint teritorijos, skaitlingumo ir tautinio-kultūrinio susipratimo, centrālė ukrainiečių rada kviečia visus atsiųsti vienokį atstovų skaičių, bet ne daugiau 10. Jei mums tiesia draugišką ranką — neturėtume atsisakyti.

Pirmomis revoliucijos dienomis sunku buvo išsisaugoti kalbų, obalsių, bet dabar jau laikas neatidėliotino darbo. Tiesą Libknechtas pasakė: „vienas praktinio darbo žingsnis yra svarbesnis už tūkstantį programų“. Žodžiai nereiškia darbais virsta beprasmybių, tuščiais ir dvelkia apatija.

Dasailis.

Ar bereikia geresnės pamokos?

Gyvename neišpasakomai sunkiose aplinkybėse. Patys suirzė, net menkų dalykų dėlei edamėsi, vieni kitų darbus gadiname, vieni kitus plūstame ir nesikenčiame. O čia dar ir visas svietas baisesiausiame pamišime, karo įnirtinė. Mums privalo susirasti nauji takai, kuriais nebuvo prate pirmą vaikščioti, prisiėina plaukti taip, kad išvengus Scilos, o nepatekus Charibdai, jeigu trokštame savai tautai laimingesnės ateities.

Nuo laiko, kada rašiau knygelę „Išganymas Vargdienio“ (1883 m.) mano vaidintuvėje visuomet švyturiavo politinis idealas, kur laisvė jungėsi su teise įstatais ir laisvė su doringa tvarka. Todel ir mano tautiškasai ieškiny ramstosi pradais asmenų moralybės ir skaistumų laisvos valdžios, kurią žmonės mylėtų, o svietas godotų, nesa gyvenime kruvon susibėga dorybė su laime, pareiga su pelnu, rimta ir kulta politika su viešu pasitenkinimu ir laimingumu. Ir kas galėtų laukti laimikio ir šypsos ten, kur nėra laisvės ir susiklausymo, nėra teisės ir tvarkos? Įgraudendamas teisių kilnumą, aš visuomet svarbą dėjau į pareigų pildymą.

Ir dabar stovime greta labai sergančio milžino — Rusijos, kuri rijo tautų tautėles, spaudė jas ir naikino, žlebčiojo, malė ir virškino, bet galų gale išputusi gavo priepuolą. Daugelis mūsų, o ypačiai inteligentija, nuo to milžino užsikrėtė netikusia liga, svajonių barnių ir keršto, beje klasių kovos, liga. Tik retai kuris pasiliko nepalytėtas arba kuriam rūpi pas save namie suverti tinkamos sanitarės sąlygos, taip kad nuo milžino „netektų“ limpamos ligos parsinešti Lietuvon. Atsiliepia tai vis kalbose namie ir susirinkimuose, ir laikraščių skiltyse.

Juk-gi kiekvienam aišku, kad Rusija stovi ant kranto nudribimo bedugnėn, ir jos katastrofoje nesimato išeišgos... Prie politinės prisidėjo ekonominis ir finansinis krizis, ir nepoilgam ateiti turės bankrutą tokiu smarkumu, kad visas svietas žnektels.

Politika! Valstybės Dūmai ir visiems tautos sluogsnams nuvertus carą nuo sosto, ko kita reikėjo, kaip demokratinės valdžios? Davė ją valstybės Dūma. Neganėjo jos... mat, neitiko socialistams. Prisidėjo tad darbininkų ir kareivių, o dabar ir valstiečių deputatų taryba, kaip

KITOS lietuvių vienklasei mokyklai

reikalingas

MOKYTOJAS (-a).

Kreipties: Чита, Литовское Общество.
253—1

žvalgas, kaip trukdytoja, kaip patareja... Demokratija nesitikejo savomis pajėgomis... Naje, o kas šiandien demokratas? Ne vienutės troškinys, bet partijų platformos čion šneka; ne bendri liaudžiai ir visiems šalies gyventojams reikalai viską nasveria, bet užsidedamas kraštutiniųjų gaivalų, menkos dalelės draugijoje; laikinai jie daug, labai daug minioms žada, na, tai laikinai ir valdžios vadelės jų rankose. Žada tai vis, ko tesėti negali, ne ketina: apsimeta, lyg gyventi galės iš mylistos — oro. Susiduriant su žmonėmis, kurie realiai žiūri į gyvenimą, aišku pasidaro, kad valdžia turi būti stipri, viena — vyriausia valdžia, o ne keleriopa. Kitaip esant, valdžios šalyje neliekta, o su ja pasitraukia šalin tvarka, prasideda suirutė, riaušės, maištai, grobišavimai, miestų atsiliuosavimai (kaip Kronštadt, Kirsanov, Caricyn etc.), karo nesisekimai delei kariuomenės pakrikimo...

Tai viena lekcija tiems, kurie taisos tolygina su palaidumu, nepažabotumu, ir kurie trokšta klasių valdžios, o ne bendros tautinės, demokratinės valdžios.

Kas-gi dedasi *ūkyje*? Laukai nevisur tapo nuvalyti, ypačiai dvarininkų delei ūkininkų tarybų tamsybės ir delei jų idėjos užgriebimų; kitur jie pasiliko neapsėti, ar bent sumažinti žemės plotai tetapo apsėti, ir valstybei gresia badas. Jeigu jau dabar vietomis trūksta maisto, kaip didmiesčiuose, tai kas bus žiemos metu? — Kodėl tas viskas atsitinka? Todel, kad buvo tulų svajotojų skelbiama idėja socializacijos, tautinio ūkio, kas be miero padidino reikala vimą ir sukėlė apetitą nuo medžiaginio pagerejimo, o parsilenkė su teisingumo pradų ir su reikalavimo teisėtumu dabartiniame momente. Žemę paliekant tiems, kurie ją išdirbinėja, ūkį reikia remti laisve ypatos sumanumo, o ne bendrijos atsakomybe: individualizacija, o ne socializacija, prie kurios niekas dar nepriaugo; nebent vėliau savaimi teprieis.

Jeigu prireikė įsimaišymas valdžios į ūkės reikalus, tai tuo jis reikalingesnis *pramonėje*, nėra čion būtina reikla ūmai išrišti konfliktas darbo su kapitalu. Visi patyrėme, kaip staigu krito darbo našumas, kaip sutrumpintas tapo (iki 8, o kitur iki 6 valandų) darblaukis ir kaip padidėjo algos. Pramonės įstai gos užsidarė; nežinau, ar iš 48 didesniųjų šalies hutų dirba dar nors 15; netik dėlto, kad pritrūko kuro ir žalios medžiagos, bet ir dėl išbujojusių ir nepatenkinamų reikalavimų iš darbininkų pusės. Mėgino darbininkai socialistiškų būdų darbaviets užėmę vesti, bet veikiai įsitikino, kad neįstengia be pagalbos „buržujų“. Kaltė didelė tų, kurie skleidė mintis, buk be inteligentijos galima vesti pramonę ir buk fiziškai darbas yra daug syk vertesnis už intelektualinį! Dabar nudegę pirštus visi toki mokintojai. Žinoma, bėdą padaugina sužinojimo kelių, ypačiai gelžke lių, suberbėjimas; jurių tonazo menkumas, ir tuomi labiau melagingai suprastoji idėja demokratizacijos nacionalio ūkio. Minios iršta, nerimauja. Padėjimas labai keblus ir neįtikus.

O kas jau besakyti apie finansus? Aukso ir sidabro nėra; jų vietoje kursuoja popieriniai cedaliai! (23 d. liepo 1917 m. kredito bilietų buvo aplinkbės

gyje už 13.916 milijonų rublių, po auksio priedanga tik ant 1.293 milijonų rublių: neišpuola nė po auksinę grivina ant popierinio rublio!) Rusija primena tusciją kromą, kurs išpardavė savo visą prekę, o pinigų pralėta. Ir auga tad skaičius cedelių: antrąjį pusmetį 1914 m. tapo jų išleista — 1.425 milijonai rublių, už 1915 m. — 2.612 mil. rubl. už 1916 m. — 3.488 mil. rubl., o už pirmąjį pusmetį 1917 m. — 3.990 mil. rubl.

O čia valstybės skolos milžiniškai kasdien auga, ypačiai karo metu. Prieš karą biudžetas siekė jau 3¹/₂ milijardų rublių, o krūvon sudėjęs civilį ir karinį biudžetą, išlaidų buvo 1914 m. — beveik 5 milijardai, 1915 m. — 12 milijardų, 1916 m. — 18 milijardų, o 1917 m. laskama — 27 — 30 milijardų, nėra (algose, užsakimuose ir t. t.) visur pakėlimų reikalaujama. Karo reikalai kasdien praraija po 55 milijonus rublių.

Ir kaip iš kur bent palūkių užmokėjus? Iki 1913 m. dar išvežamieji pardavimai 3 — 400 milijonų rublių viršydavo vertę įvežamųjų rinkinių, ir tokiu būdu palūkių pasisekdavo atkisti; o dabar ką-gi beisevė? Visuomės išnaudojimas ir šalies turtų plėšimas juk ilgam nepateks.

Ketinama, rods, šalį gelbėti nuo finansinio sugriuvimo — sutrumpinant išlaidas, išnaudojant kaznos lobius kasyklose, padidinant užuolankines rinkliavas, galiaus užtraukiant vėl paskolą, net priverstiną paskolą. Tada vis įvyks tik atsiradus prievartos geram mechanizmui, stipriai valdžiai; ir tad žinoma, augant išdarbystai cukraus, tabako, o augstyn einant išgavimui naftos, kils taipogi akcyzės, lyginai kaip gerinanties geležinkelio tarnybai, palengvės pirklyba ir t. t. Nesivadaujant demagogija, kaip tai daro socialistai, prisieis mokestimis apkrauti ir plačiosios tamsios minios. Kada valdžia išdrįs tai minioms pasakyti ir mokes minias priversti prie tinkamo darbo, tada tik sugrįš darbo našumas, geriau įplauks išdan visokios rinkliavos ir mokesčiai, pakils kreditas. Nėra kito išganymo Rusijai.

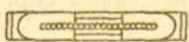
Armija? Ką-gi čion gelbės armija, kuri iš pat viršaus reformuota netapo bet palikta yra valdžioje siauros luomos, senojo generalio štabo armija dabar tik gramzdina šalį gilyn į purvynę! Tvarką sunaikino įsakymas № 1, ir kareiviai nustojo klausę vyresniųjų, mitingus darė, komitetus sau rinko, o nuo lauko tarnystos namon bėgo ir atvirai ir slapta. Nė moterių turtai neįvarė gėdos raudonį vyrų skruostuosna, nė oficerių pasiaukavimas. Tik drausmės eilėse pagražinimas ir atsakančio vieton pastatymas veikiančios vyresnybės, valdžios komisarių bei kareivijos renkamų organizacijų tesuteiks rusų armijai drąsą, ištvermę, karingumą. Reikia

pripažinti, kad patriotizmą panardinus, o varžą listelėjus, revoliucinė armija tik iš vardo teliko... Be drausmės nėra armijos, gali būti tik svyruojanti šen ir ten minia, bet ne revoliucinė armija. Mitingai, kalbos, rezolucijos, nors jų bus labai daug priimta, negelbės nieko; tai bus tikresnės kėlimu pavietrės metu, o valstybės laivas, kuriam plaukiame, skęsta, o su juomi sykiu grimzdame ir mes patys į dugną...

Tai vaizdelis suirutės, kurį mes dabar savomis akimis matome. Ar mes tokį slogutį kraustysime ir namon, pasavę Lietuvon? Pažiūrėjus į tai, ką šiadien darome, išrodo lyg taip! Ir Amerikoje ir Rusijoje pešamiesi ir buruojame kaip tikri rusų partijų atstovai; jie, net rusų! dvasės produktais persiėmę esame ar bent juos demgdžiojame, lyg norėdami remti ne demokratine, nacionalę valdžią, bet gaujos tyraniją!

Tikime, kad įvyks lietuvių-latvių respublika. Neturime kapitalų, bet už tai, kad karęje tiek baisenybių išskentėje esame, bene liuos liksime už viešų skolų svetimiems. Nėra pas mus nė armijos nė laivynės, nė kredito. Kaip gerų draugų svetur mažai turime, taip nė atvirų, aitrų smaigikų nedaug tesimato. Ir neprisiriškime per daug nė prie vieno, ar tai bus rusai, lenkai ar vokiečiai; reikia mums turėti savas upas ir savas budas, kad Europa išsikintų mus tik savo labai dirbant; tad svetur pelnysime paguodone, o namie laime, — nėra dingti turės kiverčiai, liausis riaušės, kurios vienus nuo kitų toli ir visų įjėgą mažina... Prižadus laikykime ir teisingais bukime namie ir visoms kitoms tautomis; gaivinkime sątaiką ir sutikimą su visais. Moralybė įsakimui isako tokį pasielgimą, o ar jis galėtų būti priešgynus gerai politykai? Ne, jis butinai pritinka beisiliuosuojančiai ir apšvietiman besisprendžiančiai tautai, kuri nepoiglam įstengs svetui parodyti, kad ji vaduodamasi kilnu teisingumu ir labdarin-gumu įstojusi įyra į tikrąsias vėžes pirmynėigos ir gerynėigos. Tik nepastokite mums kelio, o leiskite mums sykiu laimingai įžengti į demokratinę lietuvių-latvių respubliką!

J. Šliupas.

Sventojo Tėvo taikos nota.

Kare dalyvaujančiųjų tautų viršiniams.

Iš pat pradžios, ligi tik užžengė ant Papų sosto, valandoje ištikusio Europoje karo baisenybių, mes nusprendėme tris dalykus: visiškai bešališkai žiūrėti į visus kariaujančius, kaip pri-

dera tam, kurs yra visų tėvas ir kurs vienoda meile myli visus savo vaikus; nesiliauti besistengiant visiems, kiek tiktai begalima, daugiau gera padaryti, neapsimetant, neskiriant nei tautų, nei religijų, kaip tai mums liepia gailestin-gumo įstatymas ir augstasis dvasininko padėjimas, į kurį mus pašaukė Kristus; pagaliau, kaip to taip pat reikalauja mūsų, taikintojo, pasiuntinystė, nepraleisti nieko, kas yra mūsų valdžioje, kas tiktai gali prisidėti prie pagreitini-mo pabaigos karo priepuolių, o tautas ir jų vadus palenksti, kad tenkintųsi vidutiniškais reikalavimais ir ramiai tartųsi apie taiką, taiką „teisingą ir patveriančią“.

Kas sekė mūsų veikimą per šiuos nesenai suėjusius trejus liūdus metus, tas lengvai gali įsitikinti, jog mes, nors ir buvome ištikimi savo apsiėjimams nei vieno neskirti, nors visas savo pajėgas dėjome, bedirbdami labdarybės darbus, vis delto nesiliovėme šaukė kariaujančias tautas ir jų vyriausybes vėl tapti broliais, nors ne visa, ką esame darę tuo augstu tikslu, yra tapę viešai žinoma. Gale pirmųjų karo metų mes kreipėmės į kariaujančias tautas, primygtinai šaukdami, be to, rodydami kelią, kuriuo dera eiti, siekiant tvirtos ir visiems šlovingos taikos. Aiman, mūsų šaukimo tuomet neišgirdo, ir karas su visomis jo baisenybėmis tesės pirmąjį įnirtimu dar dvejus metus. Jis tapo dar nuožmesnis, išsiplėtė žemėje, vandenyje ir ore, ir žmonija išvydo, kaip ant beginklų miestų, ant ramių sodžių ir nekaltų žmonių užgru-vo gedulas, mirtis ir pražūtis. Dar ir dabar niekas negali įsivaizdinti, kiek padidės ir sustiprės visų kančios, kai prie kruvinosios trijėnės prisidės keletas naujų mėnesių ar net metų. Niaugi civilizuoatajam pasauliui lemta pavirsti lauku, nuklotu lavonais; nejaugi Europa, tiek garsi, tiek žydinti, lyg užsikrėtusi bendru padukimu, ir toliau riedės į bedugnę, pati padėdama sau pražūti? Matydami tokį baisiai pavojingą padėjimą, nesiekdami jokių politikos tikslų, ne bet kurios kariaujančios šalies prašymų ar reikalų žiūrėdami, tik įjausdami raginimą augščiausios visų tikinčiųjų tėvo pareigos, teklasydami mūsų vaikų prašymo, kad įsikštume ir tartume taikinantį žodį, žmoniškumo jausmų ir proto testumai, — vėl šaukiame į taiką, vėl kreipiamės į tuos, kurie savo rankose laiko tautų likimą.

Tečiau, nebeuorėdami tenkintis bendrais sakiniiais, į ką mus pirmiau vertė aplinkybės, dabar mes norime pasiūlyti kai ką tikra, praktinga ir pakviesti kariaujančiųjų tautų valdžias, kad susitartų dėl šių klausimų, kurie, berods, turi tapti pamatu teisingos ir tvirtos taikos, paliekant šioms valdžioms ap-

spresti ir išplėsti šiuos klausimus. Pirmiausia, pamatiniu dėsniu turi tapti, kad vietą medžiaginės ginklų pajėgos privalo užimti dorinė teisės pajėga. Iš to išplaukia, kad reikia, bendrai susitarus, tuo pat laiku nusiginkluoti ligi tiek, kiek butinai tereikia ir pakanka tvarkai kiekviename krašte palaikyti. Toliau, kariuomenės vietą privalo užimti (trečiųjų teisimas. T.), pildas augstas taikinimo funkcijas tokiuo būdu, kurį, visi susitarę, nustatys sulig turimųjų pragumų, pakankamų priversti toms valstijoms, kurios atsisakytų pasiduoti arbitrijų nusprendimams tarptautiniuose klausimuose.

Įvykus tokiuo būdu teisės viešpatavimui, bus panaikintos visos klytys žmonėms kelias susinešti; taip pat įvestinos taisyklės, apsergstančios jurių laisvę ir neutralumą. Iš vienos pusės, tai tuoju pašalins daugybę priežasčių, galinčių išsauti kiverčius; iš antros pusės, visoms tautomis atvers naujus šaltinius laimės ir pažangos.

Išrišti klausimui atstatymo, kas buvo karo sugriauta, ir atlyginimo jo padarytųjų nuostolių mes nematome kitokio būdo, kaip tik visuotiną vienu su kiti tais bendradarbiavimą, kaip bendrąjį principą. Tai pateisins ir neišmatuojamos visuotinio nusiginklavimo geradarybės, ypač kad nebėgali būti nei minties toliau tęsti tą kruviną skerdynę išimtinai dėl ekonominių dalykų. Jei atskiruose atsitikimuose gana pamatuotas būtų atsitraukimas nuo šio principo, reikia labai atsargiai ir teisingai tai apsverti.

Tečiau šitie neapsakomos vertybės sutarimai neįvykinami, neatidavus kits kitam užimtųjų žemių. Todel Germania privalo visiškai atleisti Belgiją, garantuodama jai pilną politinę, kariškąją ir ekonominę nepriklausomybę santykiuose su visomis valstybėmis; taip pat atleisti ir prancūzų žemes. Antrasis būrys kariaujančiųjų valstybių turi atleisti germanų kolonijas.

Kitų žemių klausimus, dėl kurių yra susigynę Italija su Austrija ir Germania su Francūzija, reikia tikėtis, jog, supratūsios neišmatuojamą tvirtos, su nusiginklavimu surištos taikos gerumą, kariaujančios šalys pasirūpins išrišti, kiek bus reikalinga, taikos dvasioje, atmindamos kaip teisybės principą, taip ir kas faktingai yra galima, sulig to, ką jau augščiau esame kalbėję apie tautų troškima; būtent, sutaukindamos asmeninius reikalus su visuotinąja didžios žmonių bendrovės gerybe.

Toje pat teisybės ir be pašalinių tikslų dvasioje privalomas yra dalykas peržiūrėti ir kiti žemių ir politikos klausimai, būtent, kurie paliečia Armeniją, Balkanų valstijas ir dalis, sudarančias pirmąją Lenkų valstiją, kuriai, be ko kita, jos garbinga istorijos

A. Vienuolis.

Trijumfas.

(Žiūr. „L. B.“ № 58).

Galų gale, ilgai vargingai kelia-vę, privažiavo lietuviai ir naujas Lietuvos sienas. Nuo kalno aiškiai buvo matyti griuvėsiais, degesiais, apkasais išvagoti laukai, tyrlaukiai, kapinės... Vieni pabėgėlių tydomis apsiplėję ašaromis, kiti puolė ant kelių; išsitraukė nosines soc. demokratų, liaudininkų, pradėjo šnirkštauti santarininkai. Užsimastę, kirs daryti, net ir Vartalomie-jus Pliktaras.

— Tautiečiai! — drebančiu balsu prabilo Nikodemus Beatstovis į Lietuvių Seimo Petrąpilyį. — Vardu visų mūsų tėvynės Lietuvos, vardu mūsų visų vargų ir ašarų, pralietų ištrėmimo, akyvaizdų šitų degesių ir piliakalnių, kuriuose išsisi mūsų garsių prabočių kaulai, maldauju jus, prašau: susitarkime nors dabar, nes Lietuvai gresia pražūtis. Juk pražūtį nujauzdami, susitarkė visi luomai Prancūzijoje, Anglijoje, Belgijoje; ant bedugnės krašto galop susiprato rusai. Tai nejaugi tik mes, lietuviai, mes, šimtmečiais niekinama ir naikinama tauta, mes, ba-kužių samanotų sūnus, iki šių dienų išlaikę savo prabočių kalbą ir visados atsispyrę savo gobšiams priešams, — nesusitarsime dabar?! Tautiečiai, juk

mus skiria tik mūsų nuomonės!.. Nedarykime gėdos Lietuvai, nedarykime!

— Nedarykite gėdos sau! — užrėkė jį liaudininkas Jonas Pupa ir, suraginęs kuina, užkimusiu balsu užgiedojo: „Atsisakom nuo senojo svieto“...

Pavažiavęs pusvarstį, jis ūmai sustempė vadeles ir sustabdė arkli.

— Jurgi, žiūrėk: gi prie rogatkos vokiečių žandarai!..

— Ištikrųjų, žandarai!.. — sutiko soc. demokratas Jurgis Kurmis.

Prie nueistos rogatkos stovėjo ginkluoti vokiečių raudonsilūniai.

Sustojo ir Rusijos Lietuvių Seimo vežimas; susispietė pabėgėliai.

— Tai jau negerai! — išsireiškė vienas diplomatu ir kad daugiau nepasakius nė žodžio, užsikis burną savo barzda.

— Hm, — nusiminė Petras Reksnys. — Bene paslėpti mums Lietuvos Nepriklausomybės... Mūsų, kad ir dauguma, vis gi ne visi... gali dar prikipti...

— Vyrai! — suriko iš antrojo vežimo Jurgis Kurmis. — Mūsų raudonai vėliavai gresia pavojus; bene paslėpti jos pasėdose prie „Apsisprendimo“? Kitaip gali neperleisti ir per rogatką: vis gi mūsų žymi mažuma... O ko dairais? — paklausė jis liaudininką.

— Aš žiūriu, kur gi dingio visa pasaulio demokratija.

— Demokratija, tai demokratija;

bet ar neapsirikai, Jonai: ar nepraverstų mums dabar diplomatija?..

— O ką gi pasiūsi?

— Ugi Motiejų.

— Ne, neištikimas, — pakratė galvą Jonas Pupa. — Jis ir dabar kojom nuo vežimo kabaldžiuoja; o kai pajus po savimi platformą, tai pasielgs su mumis taip, kaip rusų kadetai pasielgė su savaisiais.

— O kam gi mes vežamės „Naujosios Lietuvos“ redaktorių? Tegul tik pamėgintų: tuoj su kontrprotestais po Lietuvą paleisime.

— Tu, Jurgi, irgi politikas: dar per rogatką nepervažiavai, o jau apie kontrprotestus galvoji... O ko gi tu dairais?

— Aš žiūriu, ar nepabėgo šelmis.

— Ne, nepabėgs; aš jį iš pat Petrąpilio kinkiau karukosen „Grūdo“ draugijos vežti.

— Na, tai siųskime jį?

— Na, kad pasakė! Viena, kad aš be jo, tai kaip be dešinės rankos; o antra, da įteiks kokį kontrprotestą; ką tu jam!.. O man paskiau kepk vėžius ir atsiprašinėk... Man šitie jo kontrprotestai, štai kur sėdi! (— Parodė pirštais į muomani). — Jau kad pakako, tai pakako! Ne tik pats niekad nekontrprotestuosiu, bet ir savo vaikams uždrausiu. Nežinau, kaip bereiks Vilniuje su Smetona susitikti...

— Tas... nepatogu... — niuktelėjo jam pašonėn Jurgis Kurmis ir kriptėlejo galva į Motiejų Gervę.

— Aš ir užmiršau, kad jis čia sėdi...

— Oi, Jonai, jaučia mano širdis, kad nebebus čia gerai; ne veltui man antrą dieną dešinėje ausyje zvėmbia.

— Man ir gi kažkinas šių naktį prisapnavo, buk mės su savo „Apsisprendimu“ kokion tai balon subridome... Kažin, kad pasitarus su Motiejum: visgi jis...

— Gana, ką tu jį beliėti; džiaugies, kad dar ramiai sėdi... Tai mūsų svarbiausias argumentas — geriausia reklama; juk be jo mes būtume išnykę, kaip žydo bitės... Dabok, kad tik nepabėgtų...

— Ar nešalta, drauge? — paklausė santarininką soc. demokr. Kurmis.

Motiejus Gervė ir šį kartą jam nieko neatsakė, o tiktai susiraukė ir dar giliau suleido kelnį kišenėsen rankas.

— Na, tai kaip gi ilgai mes čia taip stovėsime? — Vėl susirūpino Jurgis Kurmis. — Nors, man regis, kad vokiečiams nereiktų prie mūsų kabintis; juk visgi mes Lenino sėbrai... Zinai, ką sakysim, kad Lietuvos bolševikai esam...

— Na, o kai Vartalomiejus Pliktaras užkontrprotestuos, ką tada?... Aš dabar šitų kontrprotestų pikčiau ugnies bijau...

tradicija ir iškentėti per šį karą prie-
puoliai, turi patraukti visų tautų sim-
patiją.

Štai, vyriausieji pamatai, ant kurių,
tikimės, privalės stovėti būsimoji tarp-
tautinių santykių reorganizacija. Jie
padarys tai, kad ateityje nebe galės be-
atsikartoti panašūs konfliktai, ir prie-
rangs tokį ekonominio klausimo išri-
šimą, per kurį laimės ateitis, o me-
džiagiškai — visos kariaujančios val-
stijos.

Paduodami šiuos pasiūlymus Jums,
šią tragingą valandą kreipiantiems tau-
tų likimą, mes apimti esame džiaug-
smingomis viltimis, jog išvysime juos Ju-
sų priimtus, ir neilgai betrukus, susi-
lauksime pabaigos šios baisios kovos,
kuri juo toliau, juo labiau virsta be-
protiška skerdyne. Beto, visas pasaulis
pripažįsta nuo to nei vienos pusės
ginklų garbė nenukentėsianti. Taigi
nepasilikite kurti į mūsų prašymą,
priimkite tėvišką pakvietimą, kuriuo
mes į jus kreipiamės vardan Dieviško-
jo Atpirkėjo, pasaulio Valdytojo. At-
minkite Jūsų sunkų atsakymą Dievui
ir žmonėms. Nuo Jūsų nusprendimo
priklauso laimė ir džiaugsmas nesuskai-
tomų šeimynų ir jaunų karininkų. Pa-
darykite gerai tautoms, kurias Jūs ne-
abejotinai privalote aprūpinti gerybe.
Teikvėpie Jums Viešpats nusprendimą,
sutinkantį su Jo šventa valia. Tepada-
rai Dangus, kad Jūs, pelnę šio laiko
žmonių pagyrimą, parūpintumėte sau
ir ateityje gražų būsimųjų kartų — tai-
kintojų vardą.

Palikdami angštoje maldos ir atgai-
los vienybėje su visomis tikinčiomis,
taikos pasiūlymiais sielomis, meldžiam-
me, kad Jūsų protą apšviestų savo
Dieviškąją šviesą ir patarimu.

Vatikane, rugpjūčio 1 d. n. k. 1917 m.
P.S. Jei kame vertimas bus neti-
kras, bus bent kiek kaltas ir netikęs
rusų laikraščio tekstas.

J. Tumas.

Iš Lietuvos.

Laižuva, Šiauliu ap. Apie Numikių
Joną Buivydą gauta žinia: jis esąs
sveikas, nieko nestingęs, tebegyvenas
pirmąsioje vietoje. Ir visiems jiems,
giminėms ir pažįstamiems, esą gera
gyventi, tebegali akininkauti, kaip ir
pirmą, dar turį ketvertą karvių, septy-
netą veršelių ir trejetą arklių. Sulcai
taip pat gyvena savo vietoje.

Iš to galima spręsti, jog bado tose
vietose nėra ir jog smarkiai rūpinamasi
padauginti gyvulius.

— Jonai, o gal ir, ištikrųjų, geriau
būtų susivienijus su Rusijos Lietuvių
Seimu? Prieš mus visus kas tada pasi-
priešintų?.. Juk visgi teisybė jų pusėj...
Paspurdėjome, parodėme klerikalams
savo pajėgas, ir užteks...

— Nesulaukimas, kad aš dėl kokių
tai buržujų ar klerikalų teisybės su-
teptčiau šitą raudoną vėliavą... Na! kas
bus, kas nebus, o lietuviai nepažįst...
Vyrail!.. Pirmyn!.. „Atsisakom nuo se-
nojo sviečio“.

— Stehl!.. Vohin gehen sie? Ver sind
sie?.. Grösserer... Heraus!.. — Išbe-
go iš už rogtakos ginkluoti vo-
kiečių žandarai ir, ištraukę raudoną
vėliavą, sumindžiojo ją purvynan; kiti
raudonsiulių apsupo Rusijos Lietuvių
Seimo vėžimą ir išrovė iš rankų „Lie-
tuvos Nepriklausomybę“. Pasidarė di-
delis sumišimas: suiro partijos, susilie-
jo srovės; vieni pabėgėlių pasileido te-
kinį atgal Rusijon, kiti sulindo šienan,
pasislėpė po ratais, ravuosen. Kas
drąsnis ir sumaningesnis, pasinaudo-
jo bendra suirute ir pralindo pro ro-
gatką Lietuvon...

Tik štai atatrinkė iš Lietuvos karietų
Didžiojo Lietuvių Seimo Vilniuje
Pirminkas, Jonas Besanas su vietine
Tautos Taryba.

— Atsitraukite! — paliepė Garbus
Pirminkas žandams. — Tai mūsų
sūnūs palaidamai tėvynėn grįžta.

JURGIS SAVICKIS.

Iš belaisvių pasiūrės.

Pro Kopenhagą nuo pat karo pra-
džios yra išsprukę virš 500 rusų belai-
svių, tarpe kurių būta kelių lietuvių.
Su keletu jų teko pasikalbėti, o iš šitų
visų, pasikalbėjimų visa suėmus, susi-
deda vaizdas žadinęs filosofijos mintis
jog pasaulis ištis progresuoja ir gero-
kai yra pažengęs nuo Ispanijos šventos
inkvizicijos laikų. Vietoj nuastrinto ru-
siško baglio, turima Amerikos elektros
presą ir tą pragarą, — belaisvių logerijais
vadinamą. Fizinis kankinimas dažnai
nėra taip baisus kaip moralis.

Kaip tik pirmi belaisviai pateko Vo-
kion, dar 1914 m. buvo Vokiečių many-
ta greitai apgalėsiant, užtai suimtaisiais
veik nesirūpinti: jie buvo saugomi lau-
kuose, ar kėmšami, pačių belaisvių žė-
mėje išraustuose, rusiuose. Vienok ap-
galėti pasirodė netaip lengva, o bijant
užkrečiamųjų ligų buvo steigiamos še-
tos — pasiūrės, kurių prisiekusių pa-
štoriūmi esu likęs ir toliau būsiu. Ru-
sų laikinoji valdžia, bei karo ministe-
rija nesurado būdo padėti — ji visai ne-
sirūpino. Viskas buvo palikta rusų vi-
suomenės iniciatyvai ir jos rūpesniui.

Ne vienas gal džiaugiasi: „laimin-
gas manasis nelaisvės pakliuvęs“. Gal
būt.

Jei valgis pirma blogas buvo — tai
šendien jis veik neįmanomas, prie ligos
mirties vedantis. Vis daugiau ir dau-
giau praktikuojama du kartu į dieną
duoti vandens — kruopų sriubos, bei duo-
nos — molio. „Mes suprantam jog vokie-
čiai patys nieko netur valgyti“, vienu
balsu šaukia į laisvę išsprukę belai-
sviai, „vienok jų kankinimas, tyčioji-
masis ir baismės yra užvis bauriausia-
sia“. Nėstant taip organizuotiems, kaip
belgai, anglai, prancūzai, neturint už-
pakalyje atramos, rusai yra bauriau-
siai vokiečių skaudžiami ir žeminami.
Žeminimas užgauna jų tikėjimo ir tau-
tybės pajautimą. Visokios rusų taiso-
mos ekspedicijos, belaisvių gyvenimą
ištirti, kurias sudaro visokios tituluotos
seserys, ir taip pat visoki tituluoti da-
nai išleidžiantieji keliolai iš svetimo
izdo dešimtis tūkstančių vienk patiria,
kad rusų belaisvis dvokia ir nevartoja
dantims šveisti šepetukų, daugiau nie-
ko gero jie nepadaro.

Esama lagerių kur belaisviai ištisais
mėnesiais neišleidžiami pasivaikščioti,
net koridoriu. Absoliuti stoka knygų,
bei nesiorientavimas dabartinės politikos
gyvenime visai prislėgė susnūdusią sie-
lą. Draugai, nuolat tie patys, kėmšamai
prigrusti triobon, visai nebepakenčiami
tampa. Nervai suirsta. Prasiplatina sie-
los ligos, džiova ir kt. Jei jau priseina
išėiti dirbtų laukan, tai jau primirksta-
ma purvuose. Vokiečių karo disciplina

ir bet jau smarki, belaisviams dar pa-
aštrinama. Prasikaltus nuolat mušama
kalbomis, ar supintu virvagaliu priša-
mas žmogus aukštai prie stulpo, ištrau-
kiama iš po kojų kedė ir taip lieka ki-
boti, virvės pjaunamas ilgas valandas.
Dažnai prie prišto žmogaus, alkio iš-
marinto, statomas čiapat valgis. Kaip
ir sistema išdirbta — vokiečių kad įbau-
ginti nuolat tarp belaisvių platinamos
visokios politikos.

Maisto netekus, ligoms labai pradė-
jus platintis vokiečių kreiptasi neutra-
lesna šalysna priimtų maitinti. Norve-
gai, Švedai, Danai sutiko. Bus tiek pat
priimama kaip iš Vokiečių taip ir Rusų
pusės lygiomis sąlygomis. Jų lėšomis
statomi barakai, vėliau žinoma užsimo-
kės užinteresuotai valstybei. Su vienu
tokiu lageriu Danuose, bei jau atvyk-
stančiais belaisviais teko susipažinti.

Lageris pavestas 2400 žmonių, rei-
kalui esant skaičius gali būti dvigubai
didesnis. Lagerio triobos prie jūrų
kranto, netoli vieno kurorto šiaurės
Danuose. Turima savo parkas laukų —
daržų, kurių prisiėis laisvu noru belai-
sviams tvarkyti, yra ežeras, kur galima
bus žvejoti! Sargyba (danų) stovės re-
tai greičiau atginti akylių žmonių pasi-
teiravimų atėjusių (pabėgti neverta
bus, nes valdžia, kurios bus pabėgėlis
turės atgal grąžinti). Kiekviename afi-
cierių kambaryje tebus daugiausia 4
žmonės; kareivių bus atsižvelgiama
stovį. Varžymo veik nebus. Gydytojai
darbuojas danai ir bus prileidžiami iš
atvykstančių belaisvių, nes veik visi
lagerio gyventojai — ligonys. Nekartą jau
teko sutikti atvažiuojančius iš Vokios ir
ypatingai iš Austrij belaisvius. Juos at-
veža paprastai Vokios laivu, Raudono
Kryžiaus vėliava saugomus vienan da-
nų šiaurės miestelin — uostan, netoli nuo
paties lagerio. Pašalinams žmonėms
įėjimas prie laivo veik negalimas, vie-
nok nežiūrint į tuos varžymus, nemi-
nint jau daugybės oficialių asmenų,
esti visuomet daug danių, danų ir kitų
su krepšiais kupiniais gėlių skanesių,
taboko ir kt. Bet užvis labiau rami-
nantis ir visą brangiausią dovana sa-
vas žodis.

Suplėvėsavus netoli taip įsakmingai
Raudono Kryžiaus vėliavai — laivui be-
siartinant, visus apima neišpasakyta ne-
rimastis ir lukestis. Nagi ir atvežama
lavonų — ligonių! Serengon sustoję, ap-
driskusiomis sėrmėgomis aprėdyti, su
koku tai skausmo iš džiaugsmo, senu
papročiu, atiduoda garbę, graudingai
šaukia nuo krašto miniai sveikinant:
„Sveiki“. Neišpasakočiau to išpūdio —
vargo, kurį atveža su savim šie rudi,
išgelte, vos ant kojų besilaikanti, daž-
niausia verkianti jie net laisve negalin-
ti visai iškėti. Ukininkas varge suram-
bėjęs, verkia nematamai ranka šluosty-
damas ašaras...

Aficieriai išrodo kiek geriau. Karei-
vių gi didelę dalį danų kareiviams
— sanitarams padedant nešama neštu-
vais ir vežama greitosios pagalbos au-
tomobiliais.

Ar gi turėčiau čia atpasakoti kas jų
kalbama. Nes visų jų nuog mirties iš-
trūkusių yra kaip tik tokio įsitikinimo
kad jie esą nuo mirties išsigelbėję, nes
lageriuose Vokios ir Austrij mirštama
begalo daug, paprastai kas dien kasa-
ma kapai lavonams laidoti, daugelio
siekiama net prie išganytojo skustuvo.
Šventvagių būčiai šitokiame greitame
rašinėlyje, kad tokias temas liesčiau.

Teko jau pabuvoti ir pačiame loge-
ryje bei su internuotais pasikalbėti. Jau
ispūdis kitas. „Jau aš esu sveikas“ —
šaukia pažįstamas aficieris. O vos tik
kelias dienas lageryje tebuvo. Saulės
spinduliai, puiki gamta. Ramu.

Lageryje esama kelių kareivių lie-
tuvų ir kol kas dviejų, aficierių — But-
kus Jeronimas nuo Eržvilko ir Mikuckis
iš Kretingos. Abu neišpasakytai link-
smūs, energingi, atgimusių, jie tik šia-
me lageryje susipažinusi.

Seniai nesu prityręs tokių valandų.
Ištolo pasimačius sužvilgo Butkaus vėi-
das — kiekvienas žerėjo gyvybę ir laimę.
Ar nematai tamta kaip esu pesitaisęs.
(Su Butkum pasipažinau laivui atvyk-
stant). Per 6 dienas jau įgavau 5 kl.
(ap. 12 svarų) vogos... Va ir isties.
Visi vaiksčioja laisvi, kas su knyga,
kas šiaip jau savo suvargusius kaulus
prie saulutės šildo.

(Bus daugiau).

Iš antrojo lietuvių mokytojų suvažiavimo.

Liepos mėn. nuo 17 d. Voroneže
buvo antrasis lietuvių mokytojų suva-
žiavimas. Narių, turinčių sprendžiamąjį
balsą (mokytojų ir žmonių, turinčių
mokytojo teisę), buvo apie 120. Dau-
gumą jų sudarė šiuo tarpu Voro-
nežo mokytojų kursų klausytojai.

Suvažiavimo darbų programa buvo
paskelbta savo laiku laikraščiuose, —
apie ją čia nekalbėsiu. Dėl to suvaži-
avimo darbų teks, tur būt, dar ilgai ra-
šyti laikraščiams, bent bus rašoma
dėl tų darbų, kuriais ypačiai pasižy-
mėjo šis mokytojų suvažiavimas.

Cia, pradžia, pažymėsiu tik kelis
dalykėlius.

Pirmąją dieną, prieš renkant prezi-
dijumą ir sekretorių, paaiškėjo, jog
viena mokytojų dalis balsuos — jau
organizuota ar susiorganizavusi įvai-
riems susivažiavimo dalykams sky-
rium. Toji mokytojų dalis pati pasi-
vadino pradžioje „pasitarusiais“, „žemai
pasitarusiais“, paskui „kairiųjų frakci-

Vokiečių raudonsiuliai, atidavę jam
garbę, pasitraukė prie rogtakos.

— Lukterėkite trupčiuką. — Pri-
ėjo prie Didžiojo Lietuvių Seimo Pir-
mininko vienas pabėgėlių diplomatas.
— Mes tuojau jums adresą įteiksime;
tik truputį pasitarsime su savo parti-
jomis.

— Vaikeliai, kam tas bezdžioniavimas
ir da tokioji formoj ir tokiu laiku? —
Neatkreipė ant jo atydos Garbus Pir-
mininkas ir paklausė: — Ar sveiki? ar
gyvi? kiek gi jūsų sugrįžo?

— Tai dalykas Centralinio Komite-
to, o gal ir Tautos Tarybos. O mes
atvažiavome apsispręstų; štai, mūsų
seimo nutarimas, — dar neatsipeikėjęs
atsakė liaudininkas Jonas Pupa, žvai-
ruodamas į po žandaro batų pamintą
raudoną vėliavą.

— Gan tu, vaikel, kolei jus tarėtės
ir pešėtės, kiti jau mus senai „ap-
sprendė“.

— O, štai, mūsų seimo nutarimas.
— Priėjo ir pažangininkas Petras Rė-
ksnys.

— O, štai, mano nepriimtos rezol-
liucijos, — išsitraukė iš pasėdų savo
nepriimtas rezoliucijas Motiejus Gervė.

— O, štai, Tautos Tarybos darbai-
darbeliai... štai, pundas pasveikinimų...
štai, telegramos... štai, pripažinimai, re-
zoliucijos, nutarimai...

— Valio proletarų diktatūra! — at-

raportavo Didžiojo Lietuvos Seimo
Vilniuje Pirmininkui priėjęs su kro-
meliu visas šienuotas Varfalomiejus
Pliktaras.

— Vaikeli, — paglostė jį Garbus
Tautietis, — palaimintas tas, kuris dar
gali juokuoti! Bet vargu tu, sūnel, tu-
rėsi Lietuvoje duonos, nes dabar ir štu-
koriai ir kamedninkai, visi ant griū-
vėsių darbuojas išsijūose; lietuviai gi ne
rusas: jis juokiasi tik tada, kada sotus
ir aprūpintas.

— Dėde, o aš trečiosios ir ketvir-
tosios dumos atstovas, — priėjo prie
Garbus Pirmininko kažkokia apskrita,
trumpom kelnėm, baltom kojėnėm ypa-
ta. — Aš per visą laiką kovojau už
savo partijos reikalus ir nei ant aguon-
nos grūdo niekam nenusileidžiau, nei
daugumoj, nei mažumoj, ir galiau di-
džiūti, kad sąžiniškai atstovavau sa-
vo rinkikus ir sąžiniškai ispildžiau tai,
ką prieš keletą metų pradžioje jiems
ant poperio.

— Vaikeli, — atsakė jam Didvyris:
— tu esi panašus į tą nepilnametį
jaunikaitį, kuris gyvena ne pagal pro-
tą, o sulig savo širdies pobūdžių ir
vyresniųjų įsakymų.

— Dievuliau gi, tu šventas! — nu-
džiūgo anapus sienos vietinė lietuvi,
pamačiusi pabėgėlius. — Vyrail, mo-
ters, žiūrėkite, pabėgėliai sugrįžol...
Dievuliau gi, tu šventas, etb kokie gi

jie visi paniūrę, susidrasę išsiskir-
stę...

— Ir tikėk, tu žmogus, šitiems
dienraščiams! — stebėjos kita moterėlė.
— O mūsų laikraščiai rašė, kad rusų
valdžia visą laiką duodanti pabėgė-
liams veltui pastogę, dienai po pusę
svaro duonos ir mėnesiui po svarą
cukraus; ir užsidirbt esą dar galima; o
čia gal ir jus rusai, kaip mus vokie-
čiai, maitino vien juoda buza ir pelų
duona.

— Bet, žiūrėkite, seseles, kiek daug
išbėgo, o kaip mažai besugrįžo.

— Mat, gal ir jų, kaip ir mūsų, pu-
sė badu išmirė...

— Tėveli, o mes, suvalkiečiai, kur
gi mums dėtis? — priėjo prie Lietuvos
Tėvelio neorganizuota masė pabėgėlių
suvalkiečių.

— Eikite, vaikeliai, Lenkų karaly-
stėn: ir į Lenkus ir į Vokiečius per
Lietuvą veda keliai.

— O kaip gi bus su mūsų broliais,
kurie nuėjo su lenkų legijonais ir su
latvių batalijonais?

— Nurinkite; mes jau apie juos
pasirūpinome.

— Gerbiamasai! — vėl priėjo prie
Didžiojo Lietuvių Seimo Pirmininko
tas pats diplomatas. — Partijos nesu-
sitare. Atsiprašau... Adreso nebus...
Bet kur gi dėti mūsų seimų nutarimai,
kalbos, rezoliucijos, pasveikinimai, pri-

ja" ir dar vėliau „Laisvos mokyklos šalininkų frakcija“ (apie 30 žmonių). Savo kandidatų suvažiavimo prezidiumą „frakcija“ nestatė, nes „nenorėjo atsakyti prieš visuomenę už viso šio suvažiavimo darbus“.

Skirtumas tarp „frakcijos“ ir „nefrakcijos“ visai iškilo aiškiai, kada buvo svarstoma: a) mokytojų laikymas ir jų algos, b) mokykla ir politika ir c) religijos mokslas pradedamojoje mokykloje.

Svarstant pirmąjį iš šių trijų punktų, „frakcija“ norėjo, kad mokytojai savo reikalavimus remtų, jei reikės, ir streiku, boikotu. Nefrakcija galvojo, kad streikas ar boikotas nėra mokytojų dalykas, ypačiai šiuo metu.

Kalbant apie politiką ir religiją, frakcijos norėta būtinai išdėstyti rezoliucijoje ir visas savo credo — apie mokyklos demokratizmą, mokyklos pavėdinimą vietos savivaldybėms, mokyklų instruktorių institutą, apie religijos „privatumą“ (jos nereikalingumą mokykloje)... Kaip žiūrėjo į šiuos dalykus (politiką ir religiją) nefrakcija (dauguma), sužinosite, tur būt, iš tų šio suvažiavimo rezoliucijų, kurios, reikia tikėtis, bus pažymėtos netrukus viename kitame laikraštyje.

Liepos 20 d. „frakcija“, nepasitenkindama daugumos sprendimais, netekusi kantrybės, atsiskė dirbti toliau su visu suvažiavimu — ir išstojo iš jo, palikdama suvažiavime tikrai nefrakciją. Tos dienos sprendimai, tiesa, buvo jau labai nepaprasti: del Maskvos mokytojų „incidentų“ su komitetu (del „nepaprasto pranešimo“ apie to incidento dalyką) buvo suvažiavimo narių pasiūlytos *septynios* rezoliucijos (viena frakcijos ir šešios nefrakcijos) ir — visos jos buvo suvažiavimo atmetos.

Taip ėjo, trumpai ir paviršutiniai kalbant, suvažiavimo darbas ligi liepos 20 d. Dabar, atskilus „frakcijai“, traukė savo darbą suvažiavę mokytojai toliau jau sunki — dauguma (nefrakcija) vienoje vietoje, mažuma (frakcija) kitoje.

Nefrakcijoje jau ir ankščiau buvo besidaranti ar susidarę ir „Centro frakcija“. Bet ši pasiliko ir toliau dirbti nefrakcijoje. Įvairūs ginčai del dalykų, kurie maža tetrėjo bendra su pačia mokykla, daug kam taip įkyrėjo, jog kai kurie nariai, nepatenkinti tais ginčais ir jų begiu, ėmė pagaliau važiuoti iš to trukšmo jau namo — darbo dirbti, ir tuo būdu abi suvažiavimo dali kiek pamažėjo.

Nefrakcija dirbo dar tris dienas — del tų dalykų, del kurių buvo šaukiamas visas tas antrasis mokytojų suvažiavimas. Iš jos sprendimų šiuo tarpu du tepažymėsiu.

a) Del Maskvos mokytojų incidento visų *vienu balsu* buvo priimta rezoliucija, kurioje suvažiavę mokytojai reiškia

pažinimai... Gal malonėsite priimti?..“

— Neškite, vaikeliai, ir kraukite viską klijimėlin; kai išdžius, tai padėgsime, kad neturėtume paskiau gėdos prieš savo ainius... O dabar visi eikite namo! Eikite ir darbuokitės ant tėvynės grūvėsių vardan tos Laisvos Neprigulmingos Lietuvos, kurią pamatys tik mūsų vaikai ar ainiai; mes gi, vergais gimę, vergais ir mirsime... Pralėskite juos!

Ir vokiečių žandarai pakėlė ro-gatką.

Trys MOKYTOJOS

ieško vietų. Reikalaujančių prašome kreiptis ir pranešti sąlygas šiuo adresu: Воронеж, Литовский Комитет, Мало - Дворянская № 21. 242—2

Reikalinga tarnaitė,

alga 25 rub. Adresas: Vereiskaja 30—32, but. 8. Asmeniškai nuo 6 v. vakaro arba per telefoną № 494-91. 243—2

užuojautą savo draugams, dirbantiems Maskvos mokyklose, ir protestą Maskvos komiteto Valdybai, atėmusiai mokytojų vasaros atostogas.

b) Daugiausia darbo paskyrė „nefrakcijai“ Lietuvių Mokytojų Sąjungos įstatams nustatyti ir pačiai Sąjungai kurti. Įstatai Lietuvių Mokytojų Sąjungai galų gale buvo nustatyti ir išrinkta Sąjungos Valdyba.

Mokytojų Sąjungos Valdybai pavesta vykdyti antrojo mokytojų suvažiavimo ir lietuvių mokytojų Sąjungos nusprendimai. Kibilda.

Tautų atstovų suvažiavimas Kieve.

Garsiai skelbia rusų laikraščiai apie Rusijos tautų suvažiavimą Kieve, kuris paskirtas rugpjūčio 15 d. š. m. į suvažiavimą kviečiama po 18 atstovų kiekvienos tautos, nežiūrint jos didumo.

Labai yra svarbu, kad ir lietuvių atstovai ten dalyvautų, nes ten bus liečiamas ir Lietuvos klausimas. Bet kas gali siųsti nuo lietuvių? Nes pas mus nėra jokio centro, kuris galėtų rūpintis šiuo dalyku.

Labai malonu girdėti, kad Lietuvių karininkų sąjunga, nutarė siųsti du savo atstovus į tą suvažiavimą. Sveikinu karininkų sąjungą, už tokį žygi, tikiuos, kad jos atstovai tautų suvažiavime, kovos už lietuvių karininkų reikalus, ir už laisvę brangios mūsų tėvynės Lietuvos.

Labai būtų pageidaujama, jeigu negalima būtų siųsti atstovų į tą suvažiavimą nuo visų lietuvių gyvenančių Rusijoje, kad kiekviena partija pasirūpintų nusiųsti savo atstovus į tautų suvažiavimą Kieve.

B. Staškūnas.

Žinios.

PETRAPILYJE.

Steigiamasis susirinkimas. Laikinoji Vyriausybė nusprendė rinkimus ir patį Steigiamąjį Susirinkimą nukelti toliau. Rinkimų diena į Steigiamąjį Susirinkimą paskirta 1917 m. lapkričio 12 d., o Steigiamojo Susirinkimo pradžia 1917 m. lapkričio 28 d.

Atstovas M. Yčas pakviestas vice ministeriu švietimo ministerijoj. Šiomis dienomis sugrįžo iš karo lauko atstovas M. Yčas ir rugpjūčio 8 d. kalbėjo su naujuoju švietimo ministeriu akademiku Oldenburgu apie tolimesnį veikimą. Oldenburgas prašė M. Yčą ir toliau pasilikti vyriausybės komisaru švietimo vice ministerio teisėmis. M. Yčas sutiko būti vice ministeriu.

Atstovo M. Yčo Vyriausybei protestas*)

Laikinosios Vyriausybės pirmininko vietininkui Nekrasovui.

Manydamas, kad Laikinoji Vyriausybė kviesdama valstybės tarybą, tikrai nori išklausti nuomonę visų gyventojų, mane, kaip lietuvių atstovą, labai stebina, kad kitoms daug mažesnėms tautoms duota kur kas daugiau vietų, tuotarpu trijų milijonų lietuvių tauta gavo tarybose tik dvi vietas.

Visa šita aš randu neteisingu, karštai protestuoju ir kuogreičiausia reikalauju lietuviams dar devynių vietų.

Valstybės Dūmos atstovas M. Yčas.

ĮVAIRIOS.

Stokholmo konferencija. Jau paaiškėjo, kad nuo Rusų Stokholmo konferencijoj bus 20 įgaliotinių — 10 patariamųjų balsu, 10 sprendžiamųjų balsu. 10 įgaliotinių važiuos nuo D. ir K. A.

*) Telegrama siųsta rugpjūčio 9 dieną.

Tarybos, 8 nuo socialistinių partijų ir nuo profesionalinių sąjungų. Tokia tvarka busianti, jeigu maksimalistai atsisakė, bet jeigu jie sutiksia važiuoti, tomet busi kitaip sutvarkyta.

Tautų socialistų partijų konferencija. Tautų socialistų partijų konferencija jau prasidėjo.

Į konferencijos prezidiumą išrinkta: P. Šaskolskis, N. Januškevičius, G. Lordkinavidzė, Šelupavičius ir Rafalkėnas. Konferencijoj kol kas dalyvauja įgaliotiniai nuo graikų, žydų, Liėtuos, Gudų gromados, igaunių, osetinų ir kitų.

Pirmame posėdyje Briulova Šaskolskaja darė pranešimą apie tautų klausimą ir socialistinį judėjimą.

Tautų del laisvės judėjimas netik neprieštaraujas klasių kovai, bet esąs pilnoj harmonijoj.

Nustatytoji tautų socialistų partijų tarybos platforma stovi už suvienijimą tautinių socialistinių partijų ir stengiasi sudaryti tokias tautų sugyvenimo formas, kurios panaikintų slėgiantį tautos jungą, nežiūrint iš kur eity tas jungas. Taut. social. partijos reikalauja viešo visoms tautoms kalbos teisių pripažinimo, kokiomis kalba Rusijps tautos.

Taut. soc. part. gins kiekvienos tautos bi koki politiką apsisprendimo būdą: 1) Tautinę teritorijale autonomiją, 2) teut. personalinę autonomiją, 3) tautinę teritoriją Rusijos valstybę federatinyiniais pamatais sutvarkančią.

Musulmanų reikalavimai. Rugpjūčio 8 d. Petrapilyje Žiemos rūmuosna atėjo didelė musulmanų delegacija nuo visos Rusijos musulmanų suvažiavimo. Delegaciją priėmė ministerio pirmininko vietininkas N. Nekrasovas.

Delegacija įteikė Laikinajai Vyriausybei tris raštus, 1) musulmanų karininkų pulkų sudarymo, 2) apie musulmanų padėjimą Turkestane ir 3) apie Kaukazo dalykus.

Musulmanų reikalavimai tokie: 1) Turėti nuolatinę Tiflise delegaciją, 2) pašalinti komisarą Avenianovą ir paskirti tris komisarus, 3) organizuoti valstybės pagalbą musulmanams užimtųjų Turkų dalių, 4) išduoti tų vietų pabėgėliams musulmanams pajoką, 5) paskirti musulmanų komisarą kurdų kraštui, 6) nevaržyti užkariauotose kraštuose taisyti visuomenės organizacijas, 7) neatidėliojant suorganizuoti musulmanų karininkų komitetus Kaukaze, 8) paskirti tardomąją komisiją Kaukazo atsitikimų ištirimui.

Totoriai. Krymo totoriai savo valia, nepasiklausę vyriausybės, suorganizavo savo komitetus, kurie rūpinsis totorių žeme ir ūkiu.

SVETUR.

Suomių Seimas sūšauktas. „Tiomies“ laikraštis praneša, kad Talmanas sušaukęs suomių Seimą Gelsinkuoe tarp rugpjūčio 16—19 d.

Elzaso Lotaringijos autonomija. Eina paskalos, kad vokiečiai rengiasi paskelbti Elzasui ir Lotaringijai autonomiją. Elzasiečiai gyvenantieji Paryžiuje, labai tuo piktinasi, nes tai esanti nauja vokiečių valkšnė.

Lietuvių Mokytojų institutas.

Mokytojų vasariniai kursai Voroneže davė gerus vaisius. Paskaitos buvo rimtai suruoštos, klausytojai noriai lankėsi ir, sulig jų pačių žodžių, daug žinių pasėmė.

Kursus baigus kilo sumanymas suruošti nuolatinį kursą visiems mokytojams, kurie galėtų paskui užimti vietos aukštosiose liaudies mokyklose ir progimnazijose Lietuvoje. Tai bus tokie kursai, kurie pamainytų ir padėtų pamatus būsimajam lietuvių mokytojų institutui. Kursai bus Voroneže. Vedėju pakviestas 2 Voronežo gimnazijos direktorius Jonas Yčas.

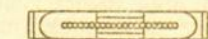
Del smulkmenų kreiptis teisiog į Voronežą.

KARAS.

Rusų šone. Apie Rygą jaučiamas didelis vokiečių judėjimas. Vokiečiai rengiasi pradėti didelį puolimą. Kitoje vietoje nieko ypatingo.

Prancūzai. Prancūzai ir anglai žymiai žygiuoja priekin. Nuo rugpjūčio 7 d. prancūzai paėmė daug kaimų ir apie 7000 intinų.

Italų šone. Italų kariuomenė, ilgai tylėjusi pradėjo karštai pulti austrus. Karso apylinkėje italai žymiai pasisotin-ko priekin, paėmė intinų 311 aficerių ir 13000 kareivių, daugybę armotų ir kitokių daiktų.

Pranešimas.

Ekaterinoslave. rugpjūčio 19 dieną „Rekord“ teatro salėje (Prospektas № 100 prieš katalikų bažnyčią) Lietuvių moksleivių būrelis rengemas vakaras bus vaidinama „Undinė“ trijų veiksmų K. Puidos drama po vaidinimo gyvieji paveikslai Šokiai žaislai lakstomasai paštas pradžia 8 val. vakaro. Bilietų išanksto galima gauti mokinių bendrabutyje (Puškinski pr. № 30 b. 3).

Lietuvių Komitete ir mergaičių Gimnazistų bendrabutyje (Orlovskaje № 9) Rengimo Komisija.

Redaktorius L. Noreika.

Leidėjas Martynas Yčas.

Kaukazo mineral. vand. grupių Lietuvių Kultūros-Švietimosi Draugijai „Aušrai“ reikalinga: KISLOVODSKE mokytoja ir PIATIGORSKE par. mok. mokytojas, mokas chorą vesti. Už mokyklą kiekvienam po 75 rub., už chorą 25 rub. Raštus ir šiaip uždarbio. Kreipties adresu: „Aušros“ pirmininkui S. Avižoniui, Piatigorsk, Cerkovnaja № 9.

235—2

Tojaus OBSON, Kauno gub., reikalinga katalikė mokytoja jau turinti praktikos.

Su sąlygomis kreipties į kun. J. Gutavayčią.

M. Опса, почт. ст. Браслав, Ков. губ.

237—2

Pranešu GERB. DVASININKAMS,

kad jau apturėta iš užsienio naujausi Brevijorai Horia, visokių rūšių medalių, kryželių, paveikslėlių ir rožančių, taip pat yra didelis pasiūkimas arnotų, Kopų, Kelikų, Kupų, Monstrancijų ir t. t.

Adresas: Петроград, Серпуховская 5, кв. 15, А. Петронис.

255—3

MARIJONA KULBAKAITĖ-LITERSKIENĖ Suv. gub., Vilkaviškių aps., Pažerių kaim. ir valsč. ieško KANSTANCIJOS DABRI-LIENĖS iš Marijampolės, giminių ir pažįstamų. Adresas:

м. Раков, Доминиканская ул., д. № 17. Марин Литерской.

245—2

T. JANUŠKAITIS Suv. gub., Mariamp. aps., Balsapių kaim. ieško JUOZO DIDVALIO Mariamp. aps., Balsapių kaim.

Смоленск, Витебск. шоссе № 132, зав. „Вилія“.

238—3

STANISLOVAS MARCINKUS iš Žagarės, Kauno gub. dabar gyvenas Kinešmoje ieško sesers PETRONELĖS, giminių ir pažįstamų. Adresas:

Кинешма, Костр. губ., Литовский Кинит.

246—3

JUZĖ GENEVIČIENĖ iš Mikosos k. Nardniemansko valsč., Kalvarijos apsk., Suv. gub. ieško sūnaus PETRO ir dukters ONOS GENEVIČIŲ. Adresas:

гор. Раков, Минской губ. Ксендзу К. Борисевичу, [duoti J. Genevičienei].

244—3